

У жовтні 2021 року споживча інфляція в річному вимірі сповільнилася до 10.9% (із 11% у вересні). У місячному вимірі ціни зросли на 0.9%. Про це свідчать дані, опубліковані Державною службою статистики України. Фактична споживча інфляція очікувано сповільнилася, проте була дещо вищою за прогноз, опублікований в [Інфляційному звіті за жовтень 2021 року](#). Це пов'язано насамперед із суттєвішими вторинними ефектами від подорожчання енергоресурсів.

Базова інфляція

Базова інфляція у жовтні прискорилася до 7.6% р/р (із 7.4% р/р у вересні).

Надалі підвищувалися темпи зростання цін на оброблені продовольчі товари (до 13.2% р/р). Прискорилася подорожчання макаронних виробів, хлібопекарської та молочної продукції внаслідок високих цін на енергоносії. Швидше зростали ціни на крупи, у тому числі через торговельні обмеження, запроваджені Росією. Водночас стрімко сповільнилися темпи зростання цін на соняшникову олію завдяки вичерпанню ефектів низької бази порівняння та початку переробки нового врожаю.

Прискорилися також темпи зростання вартості послуг (до 9.6% р/р). Зокрема стрімко подорожчали амбулаторні послуги, ймовірно, на тлі погіршення епідеміологічної ситуації. Через підвищення виробничих витрат бізнесу швидше дорожчали послуги закладів швидкого харчування, ресторанів, страхування автомобілів, перукарень, салонів краси, закладів культури та відпочинку. Сповільнилося здешевлення туристичних послуг.

Дещо подорожчали й непродовольчі товари (на 1.5% р/р). Прискорилися темпи зростання цін на фармацевтичну продукцію та на товари для особистого догляду. Водночас унаслідок зміцнення гривні поглибилося падіння цін на автомобілі, а також на одяг та взуття.

Зміна цін на сирі продукти харчування

Знизилися темпи зростання цін на сирі продукти харчування (до 13.8% р/р).

Стрімко сповільнилося подорожчання цукру через високий урожай цукрових буряків. Темпи зростання цін на яйця також знизилися. Поглибилося здешевлення фруктів завдяки високому врожаю яблук та зміцненню гривні. Водночас надалі дорожчали молоко та м'ясо через несприятливу ситуацію в тваринництві та високі ціни на енергоносії. Останній чинник також відобразився в подорожчання овочів через вищу собівартість тепличної продукції.

Зміна адміністративно регульованих цін

Продовжило сповільнюватися зростання адміністративно регульованих цін (до 16% р/р).

Надалі стрімко знижувалися темпи зростання цін на природний газ для населення (з 68.6% р/р у вересні до 47.2% р/р у жовтні) через вичерпання ефектів низької бази порівняння та дію річних контрактів із фіксацією тарифу. Повільніше дорожчали послуги з опалення також у зв'язку зі збереженням незмінних тарифів для населення. Знижувалися й темпи зростання цін на тютюнові вироби. Натомість тривало підвищення цін на алкоголь і транспортні послуги.

Зміна цін на паливо

Прискорилася зростання цін на паливо (до 33.9% р/р), що пояснюється насамперед подорожчанням нафти на світових товарних ринках. Дещо стримувало підвищення цін у цій групі товарів державне регулювання вартості пального, запроваджене у травні 2021 року.

Промислова інфляція

У жовтні стрімко прискорилася подорожчання промислової продукції (до 57.2% р/р з 45.1% р/р у вересні). За місяць ІЦВ зріс на 12.5%. Це пов'язано передусім із більш як двократним зростанням цін у постачанні енергії.

Темпи зростання цін у постачанні електроенергії, газу, пари та кондиційованого повітря прискорилися до 147.7% р/р (з 60.9% р/р у вересні). Передусім це пов'язано зі стрімким подорожчанням газу для промисловості (за даними "Нафтогаз Трейдинг", ціни зросли майже в шість разів відносно попереднього року); переходом із товарної до фінансової моделі ПСО електроенергії для населення¹; дефіцитом вугілля, який призводив до зупинок ТЕЦ, що позначилося на подорожчання е/е на ВДР та РДН. Дефіцит вугілля в Україні та високі ціни на нього у світі зумовили подальше прискорення зростання цін у добуванні кам'яного вугілля (до 42.1% р/р).

Подальше подорожчання газу підштовхувало вгору ціни у хімічній промисловості та у виробництві гумових і пластмасових виробів. Високі ціни на нафту і коксівне

¹ Із жовтня 2021 року НАЕК "Енергоатом" та ПрАТ "Укргідроенерго" отримали право продавати весь обсяг виробленої е/е на ринкових умовах, у тому числі постачальникам універсальних послуг для потреб домогосподарств, тоді як раніше така е/е продавалася за фіксованим пільговим тарифом. Різниця між пільговими тарифами та вартістю закупленої е/е компенсується з доходів НАЕК "Енергоатом" та ПрАТ "Укргідроенерго".

вугілля у світі вплинули на подорожчання коксу та продуктів нафтоперероблення.

Зросли ціни у машинобудуванні та виробництві автотранспортних засобів, причепів і напівпричепів та інших транспортних засобів через подорожчання комплектуючих під впливом ефектів від дефіциту напівпровідників у світі.

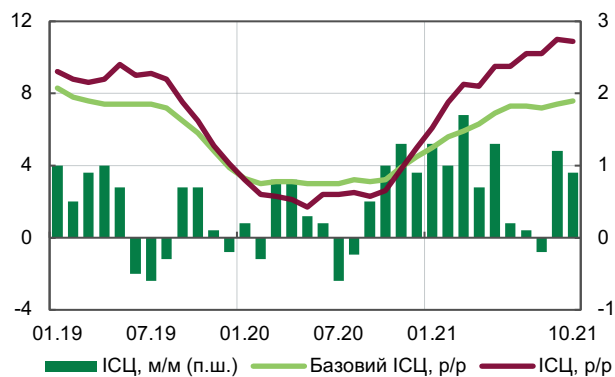
Тривало стрімке сповільнення темпів зростання цін у добуванні металевих руд (до 27.4% р/р з 75.2% р/р у вересні) на тлі збереження ефектів від різкого зниження вартості цього товару на світових ринках у попередні

періоди. Цей чинник разом із вичерпанням ефектів низької бази порівняння зумовлював і повільніше подорожчання металургійної продукції.

Тривало сповільнення зростання цін у харчовій промисловості (до 20.5% р/р), передусім через подальше зниження темпів зростання цін на цукор та соняшникову олію. Стрімкіше сповільнення цін у цьому секторі стримувало подорожчання продукції молочної, м'ясної та хлібопекарської промисловості на тлі зростання виробничих витрат, передусім на енергію.

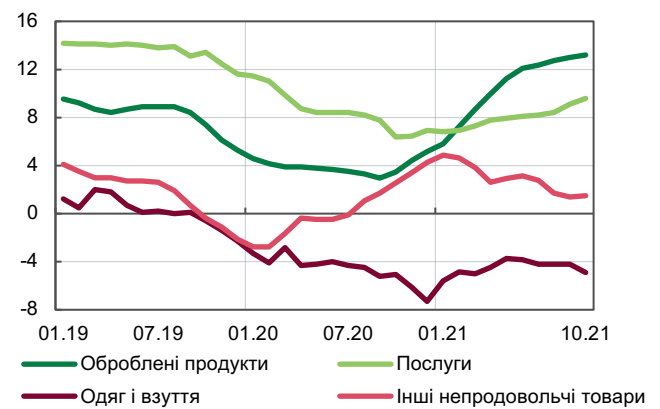
У жовтні 2021 року споживча інфляція в річному вимірі сповільнилася до 10.9%, передусім унаслідок зниження темпів зростання цін на сири продукти харчування. Втім, суттєві вторинні ефекти від подорожчання енергоресурсів стримували стрімкіше сповільнення цін. Це зумовило і зростання базової інфляції

Графік 1. Індекси споживчих цін, %

Джерело: ДССУ.

Графік 2. Основні компоненти базового ІСЦ, % р/р

Джерело: ДССУ, розрахунки НБУ.

Тривало зростання цін на послуги внаслідок вищих виробничих витрат

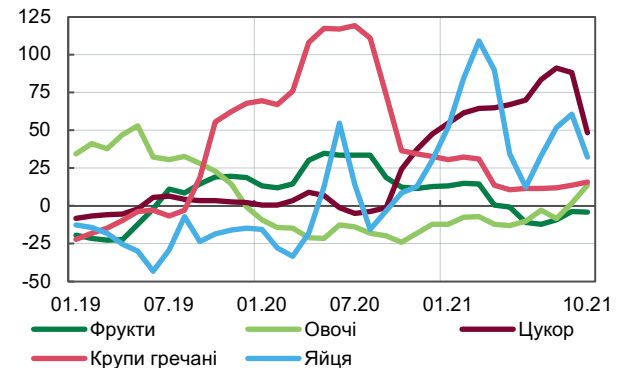
Графік 3. Ціни на окремі ринкові послуги, % р/р

Джерело: ДССУ.

Подорожчання сирих продуктів харчування сповільнилося передусім через нижчі темпи зростання цін на цукор, фрукти і яйця

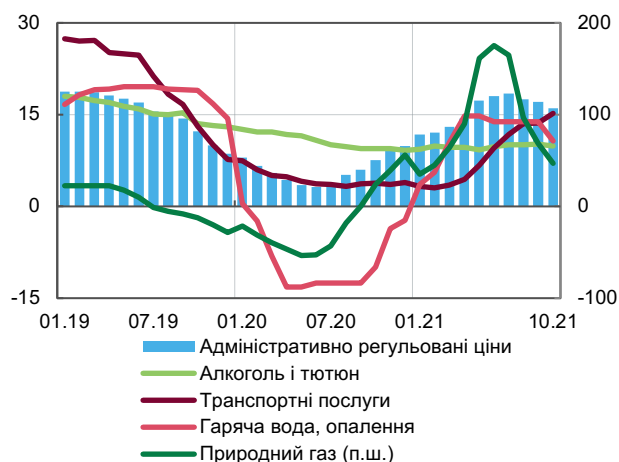
Графік 4. Ціни на окремі сири продукти, % р/р

Джерело: ДССУ.

Темпи зростання адміністративно регульованих цін надалі сповільнювались, передусім через вичерпання ефектів низької бази порівняння та дію річних контрактів із фіксацією тарифу на природний газ

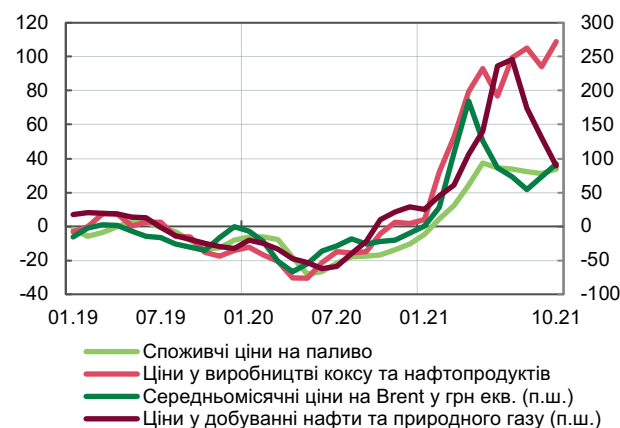
Графік 5. Компоненти адміністративно регульованих цін, % р/р

Джерело: ДССУ.

Прискорилося зростання цін на паливо, що відображає вплив ефектів від подорожчання нафти на світових ринках

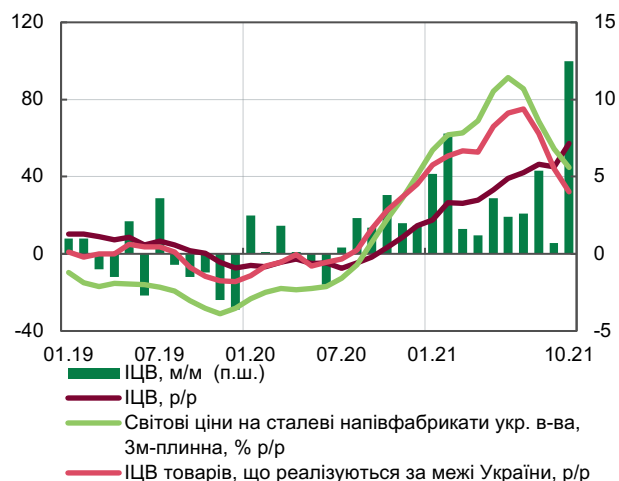
Графік 6. Індекси цін на паливо, % р/р

Джерело: ДССУ, Refinitiv Datastream, розрахунки НБУ.

У жовтні зросли ціни у промисловості, насамперед через стрімке підвищення цін у постачанні енергії та в галузях із великою часткою витрат на газ (хімічна, гумова і пластмасова). Водночас вплив ефектів від зниження цін на металеву руду на світових ринках стримував зростання ІЦВ

Графік 7. Індекс цін виробників, %

Джерело: ДССУ.

Графік 8. Ціни в окремих галузях промисловості, % р/р

Джерело: ДССУ.

Таблиця 1. Зміна цінових індексів ІСЦ

	Частка в ІСЦ для 2021 року, %	% р/р					Жовтень 2021 року, % м/м
		2019 рік	2020 рік	2021 рік			
				серпень	вересень	жовтень	
Компоненти споживчого кошика (за класифікацією Національного банку України)							
Індекс споживчих цін	100.0	4.1	5.0	10.2	11.0	10.9	0.9
Базова інфляція	59.0	3.9	4.5	7.2	7.4	7.6	1.0
Небазова інфляція*	41.0	4.8	5.9	14.8	16.6	16.0	0.9
сирі продукти	19.0	3.9	4.1	9.8	14.2	13.8	0.9
адміністративно регульовані тарифи та ціни	19.2	8.6	9.9	17.5	17.1	16.0	0.7
паливо	2.8	-8.2	-10.5	32.6	31.2	33.9	2.9
Окремі компоненти споживчого кошика (за класифікацією ДССУ)							
Продукти харчування та безалкогольні напої	43.3	7.8	4.9	11.7	13.6	13.6	1.1
Алкогольні напої, тютюнові вироби	7.9	17.9	9.2	10.0	10.2	9.9	0.6
Одяг і взуття	5.2	2.0	-7.3	-4.2	-4.2	-4.9	1.2
Житло, вода, е/е, газ та інші види палива, у т. ч.:	7.8	10.6	13.6	29.0	25.1	18.8	-0.9
утримання будинків та прибудинкових територій	0.6	23.7	2.7	3.2	4.0	5.5	1.6
водопостачання	0.3	19.9	18.5	11.8	11.8	11.8	0.0
гаряча вода	0.2	3.2	-1.5	3.4	3.2	3.9	1.3
природний газ	2.2	22.9	56.3	96.1	68.6	47.2	3.2
центральне опалення	1.3	5.2	-2.4	15.2	15.2	11.3	0.0
електроенергія	1.3	0.0	0.0	36.6	36.6	26.5	-7.4
Транспорт	10.6	12.9	2.7	11.4	10.8	11.8	1.1
Зв'язок	2.9	15.1	4.1	4.5	5.1	6.9	1.7
Освіта	1.4	13.4	13.9	14.6	16.9	16.9	0.1

Таблиця 2. Окремі компоненти ІЦВ

	Частка в ІЦВ для 2021 року, %**	% р/р					Жовтень 2021 року, % м/м
		2019 рік	2020 рік	2021 рік			
				серпень	вересень	жовтень	
Індекс цін виробників	100.0	-7.4	14.5	46.5	45.1	57.2	12.5
Добувна промисловість і розроблення кар'єрів	14.3	-22.8	29.5	130.2	84.9	53.0	-4.4
Добування кам'яного вугілля	2.3	-23.6	-7.3	29.9	36.0	42.1	10.1
Добування сирої нафти і природного газу	3.4	-32.3	28.6	174.5	130.8	89.2	9.2
Добування металевих руд	7.1	-21.4	44.6	168.9	75.2	27.4	-20.4
Переробна промисловість	64.7	-5.7	15.7	34.7	31.5	29.4	0.9
Вир-во харчових продуктів, напоїв і тютюнових виробів	23.0	1.8	21.9	26.6	23.1	20.5	0.8
Вир-во коксу і продуктів нафтоперероблення	2.9	-14.2	1.8	105.2	94.3	108.9	11.5
Вир-во хімічних речовин і хімічної продукції	2.8	-8.9	20.9	50.2	50.4	59.6	8.3
Вир-во основних фармацевтичних продуктів і фармацевтичних препаратів	1.7	9.6	10.4	14.7	15.4	15.4	0.6
Вир-во гумових і пластмасових виробів, іншої неметалевої мінеральної продукції	6.3	2.6	4.1	13.7	14.3	16.2	1.8
Металургійне вир-во, вир-во готових металевих виробів, крім виробництва машин та устаткування	15.0	-18.8	25.2	72.6	63.4	49.6	-3.6
Вир-во автотранспортних засобів, причепів і напівпричепів та інших транспортних засобів	2.8	1.1	1.2	9.8	10.0	16.8	5.1
Постачання електроенергії, газу, пари та кондиційованого повітря	19.6	-5.6	3.9	40.3	60.9	147.7	56.1

* Розрахунки Національного банку України на підставі даних ДССУ. Сума внесків компонентів ІСЦ може відхилитися від загального ІСЦ у результаті застосування динамічних ваг відповідно до методології ДССУ та округлення.

** Частка компонентів у ІЦВ розрахована на підставі даних ДССУ щодо обсягу реалізованої промислової продукції за видами діяльності за 2020 рік.

Список скорочень:

ВДР	внутрішньодобовий ринок	ПСО	покладення спеціальних обов'язків
e/e	електроенергія	РДН	ринок "на добу наперед"
ІСЦ	індекс споживчих цін	м/м	у місячному вимірі
ІЦВ	індекс цін виробників	п.ш.	права шкала
ДССУ	Державна служба статистики	р/р	у річному вимірі
НБУ	Національний банк України		